

Tuberkuloza

UPUTE ZA PACIJENTA

Razvanjip/Dreamstime.com

U ovom vodiću pronaći ćeš za sebe važne stvari, kako po mogućnosti što bolje može se odvijati liječenje tuberkuloze. Uz liječenje potrebna je upornost i savjesnost. Osoblje bolnice prema svojim najboljim mogućnostima pomagat će ti i pružat potporu. Najbolji rezultati dolaze zajedničkim radom.

Kod tebe je ustanovita tuberkuloza, koja je Mikobakterijom tuberkuloze - izazvana, bolest najčešće javlja se u plućima. Tuberkuloza lijeći se ljekovima i ozdraviti ćete, ako budete uzimali redovno sve ljekove za tuberkulozu i za čitavo vrijeme liječenje. Za tebe besplatni su tuberkulozni testovi, lijekovi, liječenje u bolnici i kontrole praćenja.

Prenosiš li tuberkulozu na druge ljudе?

Tuberkuloza se prenosi kroz vazduh, kad se mali bakterijski komadići udišu u pluća. Naprimjer, neprenosi se preko predmeta ili pribora za jelo. Prenošenje je moguće, ako boluješ od tuberkuloze disajnog trakta. Kad kašљeš, govorиш, kišeš ili pjevaš, tad u zraku stvara se infektivni aerosol koji sadrži obilno bakterija koje su prenosioци bolesti. Prenošenje se ispituje na osnovu ispitivanja ispljuvka bojenjem i pozitivan rezultat govori o značajnoj opasnosti za prenošenje.

Širenje bakterija možeš sprečiti na taj način da prilikom kašla staviš jednokratnu maramicu na usta i nos, tako da ona dobro i čvrsto pokrije područje usta i nosa, ili ako nemaš maramice u tom slučaju kašljji u rukav nadlaktice. Već u prvoj sedmici liječenja rizik prenošenja se smanjuje. Obično djeca nisu prenosioци bolesti, pošto njihova jačina kašla je slaba i bolest kod njih često je negdje drugdje a ne u plućima.

Kako liječi se tuberkuloza?

Dugim liječenjem ljekovima tuberkuloza može se izlječiti potpuno. Bakterije su žilave i nježno mijenjaju otpornost na ljekove. Zbog tog, kombinacijom ljekova bolest često se liječi šest mjeseci. Liječenje se produžava, ako dođe do prekida liječenja zbog lošeg dejstva ljekova, tad lijekovi moraju se mijenjati ili bakterija je otporna na neke ljekove.

Liječenje generalizirane bolesti, meningitisa i koštane tuberkuloze traje od 9- do 12 mjeseci.

Kašlji ispravno – nemoj zaraziti druge

- Nekašlji u druge ljudе.
- Kašlji i kiši u maramicu koja čvrsto stoji na ustuma.
- Ako nemaš maramicu, tад kašlji u rukav gornjeg djela bluze.
- Baci maramicu u korpu za smeće.
- Operi ili dezinficiraj ruke sa sredstvom za ispiranje ruku.

Ako bolest je otporna najmanje na dva osnovna lijeka tad liječenje može trajati otprilike i dvije godine.

Takođe, prilikom korištenja ljekova za tuberkulozu mora se uzeti u obzir i drugi ljekovi koje osoba koristi, pošto pojedini ljekovi ako se koriste u isto vrijeme gube svoje dejstvo. Zbog tog je važno, da kažete ljekaru koje sve ljekove trošite.

Trudnoća i dojenje

Takođe, pomoću ljekova tuberkuloza može se bezbjedno liječiti i za vrijeme trudnoće i dojenja. Ujedno tad se sprečava prenošenje bolesti na malo dijete.

Šta znači liječenje izolacijom?

Prije početka upotrebe i na početku upotrebe ljekova tuberkuloza lako se prenosi. Izolacijom sprečava se širenje bolesti na osobe iz bliže okoline, na ostale pacijente i radnike. Pacijent, prenosnik zaraze, lijeći se u bolnici u vlastitoj sobi, gdje je efikasna odvojena ventilacija. Od početka uzimanja ljekova obično najmanje izolacija traje dvije sedmice. Za to vrijeme pacijent po pravilu nesmije napustiti sobu izolacije. Radnici prilikom ulaska u sobu zaštićuju se zaštitnim maskama.

Ako tvoja bolest otporna je na ljekove, izolacija traje sve dok se ne utvrdi da dati ljekovi utiču na bakteriju i da nema opasnosti da zaraziš druge. Prema Finskom zakonu za zarazne bolesti, po potrebi pacijentu može se odrediti izolacija kao prisilna mjera liječenja da bi se spriječilo širenje bolesti.

Šta znači kontakt razjašnjavanja?

Ako je tuberkuloza zarazna i ako oboljela osoba je dijete, tad prema zakonu za zarazne bolesti radi se kontakt razjašnjavanja, čiji cilj je prekinuti širenje bolesti. U krugu bližnjih može biti da ima osoba koje su primile zarazu, oboljelih ili takođe henkilo, od koje zaraza je primita. Sestra zajedno sa pacijentom razjašnjava koje sve osobe spadaju u krug bližnjih, s kojim osobama pacijent stalno je bio od kad se je razbolio. Te osobe zovu se na pregled u zdravstveni centar a u bolnicu djeca koja su bila izložena zarazi. Od svih osoba uzima se rentgenski snimak pluća a ispljuvak (sputum) od osobe koja ima sptomu. Oboljele osobe se liječe,

Jyrki Luukkonen

a osobe čija otpornost je oslabila, djeca i odrasli, a koji su bili izloženi zarazi, njima se daju ljekovi da bi se spriječilo oboljenje. Ostale osobe koje su bile izložene zarazi, njihovo stanje se prati godinu dana, od prvog pregleda nakon šest i 12 mjeseci uzima se novi rentgenski snimak pluća.

Realizacija liječenja i praćenje

U bolnici odvija se liječenje ljekovima i kontrole praćenja. Ljekovi dobijaju se u bolnici pod nadzorom i često pod nadzorom nastavlja se liječenje ljekovima i nakon liječenja u bolnici. Na kontrolama praćenja koje su između 1-do 2 mjeseca ljekar procjenjuje napredak liječenja i tvoje stanje, na osnovu nalaza krvi i rengenskog snimka pluća. Ispljuvak se uzima u određeno vrijeme da bi se moglo biti sigurno, da nestaju bakterije tuberkuloze iz ispljuvka.

Liječenje pod nadzorom pomaže oporavak

Liječenje pod nadzorom je bitan dio tvog liječenja ljekovima. Njegov cilj je pružanje oslonca to jest potpore u sprovođenju dugog liječenja ljekovima i pomoći da oporaviš se od bolesti. Sestra ili neka druga osoba, koja je školovana za liječenje ljekovima, podsjećat će te i nadgledat će da li uzimaš ljekove, i pratit će da li si ih popio. Ujedno ona prati tvoje stanje i prati da nebi došlo do lošeg dejstva ljekova, i vodi brigu zajedno sa tobom da kontrole praćenja odvijaju se u zgodovorito vrijeme. Ona je tvoj pomagač, s njom možeš razgovarati o svom zdravstvenom stanju i o stvarima s kojim si okupiran.

Dobro vodi brigu o sebi

- **Pridržavaj se uputa kad kašlješ**
- **Nauči napamet nazive svojih ljekova i dozu**
- **Precizno uzimaj sve svoje ljekove prema uputi**
- **Na kontrole praćenja dolazi redovno-**
- **Upornost se nagrađuje**
  - ozdravit ćeš od tuberkuloze, kad uzimaš sve svoje ljekove redovno dok traje liječenje

Ljekovi mogu imati loše dejstvo

U toku prve sedmice liječenja i -u toku mjesec dana može doći do lošeg dejstva ljekova. Slaba mučnina i stomačne smetnje su uobičajne, to se nastoji sprečiti mjenjanjem vremena uzimanja ljekova ili u potrebi daju se ljekovi za ublažavanje. U slučaju da dobijes temperaturu, snažne bolove stomaka, ili promjene na koži, odmah o tome obavjesti sestru koja nadzire liječenje ljekovima ili obavjesti ljekara koji te liječi. U tom slučaju trošenje ljekova se prekida i takođe situacija se prati pomoću analize krvi. Ljekar počeće ponovo sa ljekovima, kad se sijomi smire.

Oporavak od tuberkuloze

Ozdravit ćeš od tuberkuloze, ako trošiš redovno sve ljekove koje je ljekar propisao za čitavo vrijeme liječenja. Vrlo je važno, da sam neprekidaš ili nemjenjaš ljekove kad dođe vrijeme i nestanu sijomi i osjećaji bolesti. Ako nebudeš uzimao ljekove, počnes ih uzimati neredovno ili u pogrešnim dozama, tvoja bolest uznapredovat će i može se razviti bakterijska otpornost na ljekove. U obadva slučaja liječenje bit će teško i na kraju od ove bolesti može se umrijeti. Ti imaš glavnu ulogu u liječenju, ti možeš uticati na to, hoćeš li ozdraviti od svoje bolesti. Od osoblja bolnice dobit ćeš podršku.

Plaćanje i radna sposobnost

Za tebe su besplatna ispitivanja, pretrage kod tuberkuloze, liječenje u bolnici i ljekovi. Za posao osoba je sposobna, kad to ljekar ustanovi, da nema opasnosti za zarazu, liječenje ljekovima odvija se bez problema i da je dovoljno dobro tvoje opšto stanje da bi mogao obavljati svoj posao. Isto vrijedi i za studiranje, dječiju dnevnu njegu i pohađanje škole. O radnoj sposobnosti, podršci za izdržavanje, o sprovođenju liječenja ili o problemima koje se tiču stanovanja možeš o tome po potrebi razgovarati sa socijalnom radnicom za vrijeme liječenja u bolnici ili prilikom dolaska na kontrole praćenja tvog stanja.

Kuzma | Dreamstime.com

Važna je potpora bližnjih

Vrlo važno je, da tvoji bližnji znaju o bolesti i o njenom liječenju, kako bi ti oni mogli pružiti potporu za vrijeme liječenja i da ti pomognu da ozdraviš.

Upute i informacije za kontakt

Provjeri prilikom odlaska iz bolnice, da li imaš sve upute o svojim ljekovima i da li znaš, kako trebaš postupiti u slučaju problema. Takođe provjeri, da li imaš podatke za kontakt sa osobama koje su učestvovalile u tvom liječenju, i gdje se tvoje liječenje nastavlja.

Dodatne informacije:

- www.filha.fi
- www.heli.fi
- www.thl.fi
- www.stoptb.org
- www.who.int/tb/en/